

Està en crisi el parlamentarisme andorrà?

Jordi GALLARDO i FERNÀNDEZ

A les acaballes de la setena legislatura, iniciada el 23 de març del 2015, i coincidint amb la temàtica que la Societat Andorrana de Ciències ha triat com a eix vertebrador de les conferències de la 31a Diada d'Andorrana a la Universitat Catalana d'Estiu, intentaré realitzar una aproximació personal, a partir de l'experiència viscuda com a Conseller General i president del Grup Parlamentari Liberal durant aquesta legislatura. Debatre sobre aquest tema dins de la coincidència temporal de l'aniversari dels vint-i-cinc anys de la Constitució, i a les portes de celebrar els sis-cents anys de la creació del Consell de la Terra, encara dona més sentit al moment triat per analitzar l'estat en què es troba el parlamentarisme a Andorra. Un parlamentarisme de llarga tradició que ha sabut combinar els usos i costums d'una societat tradicional i conservadora, en termes de manteniment, amb els requeriments i necessitats que els estats moderns han anat implementant. Parteixo de l'axioma que el parlamentarisme es fonamenta en el diàleg, la confrontació de propostes i en la recerca d'acords. Per aquest motiu, veig el parlamentarisme en dues esferes d'actuació, l'àmbit de la cambra parlamentària del Consell General amb la dinàmica entre els grups parlamentaris i el Govern, i el diàleg amb els agents socioeconòmics fora del mateix parlament. És aquesta doble dinàmica, societat civil-societat política, o espai públic-espai privat, la que enriqueix el debat intern i extern a la cambra. I és aquesta doble esfera la que permet un parlamentarisme allunyat de la tecnocràcia, capaç de trobar un punt més equilibrat entre allò que cal legislar, i com i per què s'ha de legislar. Des d'aquesta òptica, penso que el parlamentarisme no ha gaudit d'un bon moment, ni en l'esfera pròpiament parlamentària, ni en l'àmbit extraparlamentari. I aquesta conclusió és el resultat, al meu entendre, de tres legislatures atípiques consecutives, que han tingut un impacte negatiu en el paper del parlament, i en les dinàmiques que s'han instal·lat i que necessàriament cal revertir. De fet, la mateixa societat ens demana als responsables polítics un esforç per recuperar la capacitat de pacte i entesa a favor d'Andorra. Les tres darreres legislatures han suposat una pèrdua de la importància del rol del Consell General en la dinàmica política del país, d'una banda, i de l'altra, una perversió del concepte

majoria absoluta, entès com la validació per quatre anys dels projectes o propostes que es van presentar al programa electoral, però també d'aquells que no. També s'ha errat la forma com es poden aplicar els projectes o propostes en tots dos casos. És aquesta concepció allunyada del diàleg, de la recerca de consens i de la capacitat d'entesa el que ha acabat erosionant el concepte de parlamentarisme com s'havia concebut i forjat a Andorra. Existeix un sentiment generalitzat de necessitat de recuperar la propera legislatura amb una amplitud de mires política, el consens i la cultura pactista. Per tant, amb aquest escenari, arribo a la conclusió que el paper del Consell General s'ha anat diluint fins a una situació d'agent d'acompanyament de la majoria, i no de cambra de representació de la població, un paper, però, que no és el que li correspon. És cert que el sistema electoral actual dona peu a aquesta situació, però no es pot obviar que la independència del poder legislatiu respecte de l'executiu ha perdut força, un repte que tots els parlamentaris hauran d'afrontar la pròxima legislatura. Per entendre aquest retrocés cal analitzar les darreres tres legislatures, i especialment la particularitat de cada una d'elles. La legislatura 2009-2011 va ser una legislatura escapçada durant la qual, la impossibilitat d'arribar a acords en el propi parlament va representar un bloqueig de la cambra i una dissolució precipitada rememorant èpoques preconstitucionals que semblaven superades. El tacticisme dels partits presents al parlament d'aquesta legislatura es va imposar a les reformes que el país havia d'endegar. No es va saber trobar una solució per la via política per fer avançar el mandat de quatre anys que els ciutadans havien encomanat als diferents partits polítics, cada un amb rols diferents, però tots amb l'obligació d'assegurar l'estabilitat del país. A partir del trencament de la legislatura als dos anys, amb la subsegüent convocatòria d'eleccions, veiem com es passa d'un bloqueig per l'absència de diàleg degut a una majoria molt fràgil, a una absència de diàleg parlamentari causat per una majoria aclaparadora. El gran suport obtingut per Demòcrates per Andorra en les eleccions del 2011, lluny d'aportar el diàleg polític que no s'havia sabut cercar amb la curta legislatura anterior, va representar una etapa d'absència de diàleg per la no-necessitat de suports i acords, i també per la divisió de la mateixa oposició. L'àmplia majoria del grup de DA, amb 22 Consellers dels 28 elegibles, va representar que l'oposició quedés relegada a un paper residual, fins al punt que es traspassà la iniciativa política clarament al Govern durant els quatre anys d'aquest període i van ser poques les ocasions en que la majoria parlamentària va marcar el *tempo* polític al parlament. En absència de lideratge polític per l'escenari confortable que dona una majoria tan àmplia a la cambra, el debat i la recerca de consens no es fan necessaris. Finalment, la legislatura que ara acaba, la 2015-2019, va tenir un inici atípic, sense gairebé els cent dies de gràcia que tota legislatura acostuma a gaudir. L'inici convuls va alterar l'arrencada d'un nou curs polític però va tenir la unitat necessària davant d'una situació de tensió per al país. Aquest consens, però, a mesura que ha anat avançant el calendari parlamentari s'ha esfumat i s'han instal·lat les dinàmiques de la legislatura 2011-2015. Així, la legislatura ha posat de manifest la impossibilitat d'aconseguir pactes d'Estat en matèries tan importants com l'acord d'associació, la reforma de les transferències i competències comunals, la reforma sanitària o la mateixa reforma de la funció pública. La revalidació, l'any 2015, de la majoria per part de DA, però no a les dues circumscripcions, era una oportunitat per recuperar el nivell d'entesa política a la cambra que requerien els reptes

de país més immediats, però tampoc aquesta última legislatura no ha estat un avenç en termes de parlamentarisme.

La degradació del parlamentarisme té diverses conseqüències i de fet és un dels factors que directament o indirecta ha incidit en l'augment de l'abstencionisme entre els electors. Els electors, i la societat en general, esperen dels polítics empatia, capacitat d'escoltar, generositat per renunciar en favor del consens i voluntat per cercar l'interès general, es a dir l'interès a favor d'Andorra i la seva gent.

El parlamentarisme no rau en l'exercici d'elaborar, discutir i aprovar lleis, l'essència es troba en la voluntat de cercar acords amplis que permetin que les decisions que es prenen a la cambra tinguin el màxim suport possible com a òrgan de representació popular. Si les lleis aprovades tenen un ampli consens s'aplicaran millor, voldrà dir que eren una necessitat real i la seva acceptació i entesa serà més gran per part dels agents socioeconòmics del país. Aspirar i treballar per aquest consens ha de ser el repte de la següent legislatura. Els que aspirem a repetir presència al Consell o al Govern hem de demostrar que tenim la voluntat de fer un canvi en la manera de fer política, i estic convençut que el relleu generacional ajudarà a un canvi de dinàmiques, contribuirà a una redefinició dels rols de cada actor important de l'art de parlamentar, acordar i pactar. La decisió de dur a terme una renovació en gairebé tots els partits polítics ha de representar una oportunitat de superar etapes passades i posar els comptadors a zero per intentar que el país tingui l'estabilitat necessària, el consens imprescindible en els temes d'Estat que caldrà afrontar i el parlamentarisme dinàmic, franc i proper que la societat ens demana. Per tant, el parlamentarisme està en crisi, però té una gran oportunitat per refer-se i iniciar una nova etapa amb més perspectiva de futur amb la propera legislatura.

Jordi Gallardo i Fernández,
adjunt de direcció, Conseller General i President del Grup Parlamentari Liberal